

Delavec zhaaj vsak drug pe-
tek : datumom naslednjega
ane. — Naročnina za celo
leto K 32.—, za pol leta
K 16.—, za četrt leta K 8.—
Posamezna številka 80 vin
naročnina v inozemstvo
sorazmerno več.
Pošiljajte na uredništvo in
upravnništvo
Ljubljana, Selmburgova
ulica št. 6. II. nadstr.
Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. —
Inserati se zaračunavajo,
milimeter vrstica in si-
cer pri enkratni objav-
po eno Krono, pri trikrat-
ni po 95 vinarja, pri šest-
kratni po 90 vin., pri celo-
letnih objavah po 85 vin.
za vsakokrat. — Za razne
izjave itd. stane mm vrstica
K 1.— Reklam. so poš-
tine proste. — Nefrankira-
na pisma se ne sprejemajo.

Državna industrijska anketa.

Zanimanje, ki se je pričelo za skli-
canje državne ankete, nam priča da so
se različni krogi v državi pričeli nekoliko
bolj resno zanimati za vprašanje industrij-
alizacije. To, kar pred letom dni ni našlo
nikakršnega odmeva, ko so zavrgli vse
predloge in načrte s. A. Kristana, ki jih je
stavil in dal izdelati v imenu naše stran-
ke, je sedaj našlo odziva. Industriji so
menili, da se jim brez sistematičnega dela
porēči iz vleči svojo kariolo iz gospodar-
ske miselnosti mislili so vedno, da bo ve-
rižništvo vedno cvetelo, ter da bodo iz
svoje lastne moči premagali ovire in ko-
njunkturo izkoristiti. Zgodilo se na ni ta-
ko. Valutne razlike, carinske določbe in
trgovinske pogodbe, ki so sedaj še ne-
popolne, so prekrizale njih račune tako,
da danes vsa industrija leči pod največjo
krizo in še vedno preti, da se noostri.

V zmislu sklepa seje strokovne ko-
misije za Slovenijo se je preložila toza-
devna spomenica deželni vladi za Slove-
nijo, v kateri se opozarja na velike ne-
dostatke v gospodarstvu naše države z
ozlom na razvoj industrije. Spomenica
zahteva revizijo carinskih določb, trgo-
vinskih pogodb, izvoz nadprodukcije v
blagu, olajšavo uvoza surovin, preuredi-
tev tvornic v smoterne industrijske obra-
te in snovanje nove potrebne in našim
dobrim primerne industrije. Dalje za-
hteva spomenica, da se razmere preiščejo
in zlorabe zakonitih določb v škodo naše
dežele najstrožje kaznujejo. Konečno za-
hteva spomenica, da se ustanove obratni
sveti.

Vsa ta obsežna vprašanja, ki jih s
kričočimi primeri iz kovinske in plavzar-

ske stroke spomenica pojasnjuje in se
nanašajo zlasti tudi na predilno in lesno
industrijo, pa je mogoče rešiti smotreno
le na res stvarni anketi, kie so zastopani
delavci, podjetniki in država. Ni nam tre-
ba naglašati, da je stvar nujna, tudi to
spovdajaria spomenica.

Delavstvu ne more biti vseeno, kdaj
se feši ta pereča vprašanja, ker se že
ponuja tisočem in tisočem delavcem po-
pomne palice v roke. Kai je danes biti brez
dela brez kruha ko to ne bi bilo treba, če
bi bila velika gospoda o pravem času stor-
ila svojo dolžnost, ve vsak delavec. Torej
takoi, da nas ne prehití še večia kriza!

Mlinska industrija.

Slovenija ima razen velikega števila
malih, takozvanih kmetskih mlinov, tudi
znatno število večjih trgovskih mlinov,
med njimi nekoliko prav velikih podjetij
s skupno kapaciteto preko 50 vagonov
dnevno. Trgovski mlini ne morejo že od
leta 1915. dalje izrabiti svoje kapacitete.
Do leta 1919. so bili popolnoma podrejeni
žitnemu zavodu in so dobivali zaradi tega
le minimalne količine žita: samo z 20
do 25 odstotki.

Prosta trgovina, ki se je lani vpeljala,
so leta 1919. ni mogla razviti zaradi ne-
urejenih razmer, tako da je ostalo delo
vante naših mlinov raynotako omejeno
le na 30 do 35% njihove kapacitete. Slo-
venski mlini so navezani na izvoz, ker
njihova kapaciteta previšuje nekolikokrat
domačo potrebo, in so isti tudi pred vojno
oddajali skoraj 75% svojih izdelkov izven
naših državnih meja.

Predpogoj rednega dela slovenskih
mlinov je: ureditev prometnih razmer, v
prvi vrsti železniškega prometa, a tudi
pošte, brzolave in telefone, da se olajša

nakupovanje in dovoz žita. Danes je po-
manjkanje vagonov naravnost usodepol-
no, nakupljenega žita ni mogoče v cele
mesece naložiti in tudi ako se posreči
dobiti kak vgaon, ostane žito no cele
mesece na potu, ker se skoraj vsaki me-
sec promet omeji.

Ker se mora vse žito nakupovati le
za gotov denar, je treba pri današnjih
visokih cenah investirati ogromne vsote,
ki vsled nemogoče odprave žita ležijo
brezkoristno po cele mesece. Tudi ta
okolnost onemogočuje vsako živahnejše
poslovanje.

Naša dosedanja trgovska politika ni
jemala ozira na mlinsko industrijo. Mini-
ster Ninčič je kot trgovski minister skle-
nil z Avstrijo in Cehoslovaško pogodbo,
s katero je dovolil Avstrijcem oziroma
Čehom, da smejo pri nas kupiti več tisoč
vagonov žita ali moke. Ogrska je svoje-
časno na vse mogoče načine otežavala
izvoz žita, podpirala pa izvoz moka ter
na ta način dvignila mlinsko industrijo.
Tako bi morali ravnati tudi mi. Da trpi
zaradi izvoza žita naše narodno gospodar-
stvo znatno škodo, ni treba posebej
povdarjati in bi bilo le želeti, da bi naša
vlada v tem oziru spremenila svoj dose-
danji kurz ter s primerno diferenciacijo
izvozne carine ovirala izvoz žita. Z iz-
vozom žita trpi posebno živinoreja, ker z
žitom gredo istočasno tudi otrobi v ino-
zemstvo. Ako bi se smela izvažati samo
moka in ne žito, bi ostali otrobi za našo
živinorejo.

Naročajte in širite list 'DELAVEC.'

LISTEK.

O pridobitvi in izgubi jugo- slovanskega državljanstva.

Vsled razkroja Avstro-Ogrske v več
novih držav so postale nujno potrebne
tudi določbe, ki urejajo državljanstvo
prejšnjih pripadnikov Avstroogrške drža-
ve. Tammlina načela je ustanovila že mi-
rovna pogodba v Saint Germainu. Sedaj
pa je naša vlada izdala k mirovni pogodi
bi izvršilno naredbo, ki ureja podrobna
vprašanja glede državljanstva. Ta nared-
ba z dne 25. novembra 1920 je natisnjena
v Uradnem listu deželne vlade za Slove-
nijo z dne 21. decembra 1920 št. 147.

V naslednjem pirobčujemo pogravit-
ne točke te naredbe. Te določbe so za
marsikoga zelo važne, zato jih naj vsako-
do pazno prečita. Kogar se stvar tiče,
naj prebere tudi naredbo v Uradnem listu

št. 147. Če pa kaj ne razume, naj prosí
za pojasnilo pri svojem okrajnem gla-
varstvu oziroma pri mestnem magistratu.

1. Kdo je postal sam ob sebi jugoslo-
vanski državljan? Vsi tisti, ki so imeli že
dne 1. januarja 1910 domovinsko pravico
v eni izmed občin, ki so pripadle državi
SHS. Vendar imajo oni, ki so no pleinenu
in jeziku Nemci, Čehi, Slovaki, Poljaki,
Romuni, Italijani ali Madžari, pravico op-
cije za svojo državo.

O pravici opcije govorimo natančneje
pod točko 5.

2. Kaj je s tistimi, ki so pridobili do-
movinsko pravico na ozemlju države
SHS šele po 1. januarju 1910?

Tisti, ki so pridobili domovinsko
pravico v eni izmed občin države SHS
šele po 1. januarju 1910, morajo najkas-
neje do 15. julia 1921 vložiti prošnjo za
pridobitev jugoslovanskega državljan-
stva.

To prošnjo je vložiti pri okrajnem
glavarstvu (mestnem magistratu), v ka-

terega področju ima dotičnik svoje do-
movinske pravice.

Vsak prosilec mora svoji prošnji pri-
ložiti:

- domovinski list,
- rojstni list zase, za ženo in za
otroke pod 18 leti in poročni list,
- izpričevalo o moralno - političnem
vedenju, ki ga izda policijsko ravnatelj-
stvo oziroma okrajno glavarstvo.

V prošnji mora prosilec tudi pove-
dati, kam je bil pristojen, preden je pri-
dobil tukajšnjo domovinsko pravico.

Ta točka je torej zelo važna za one,
ki so pridobili domovinsko pravico v tu-
kajšnjih občinah šele po 1. januarju 1920.
Kdor ne bo vložil te prošnje, bo izgubil
svojo domovinsko pravico v tukajšnji
občini.

3. Kdo ima pravico optirati za jugo-
slovansko državljanstvo tekoni enega
leta po ratifikaciji mirovne pogodbe, to-
rei do 15. julia 1921.

Privatni kapital v premogovnikih.

V borbi za socializacijo premogovnikov v Nemčiji igra vprašanje privatnega kapitala glavno vlogo. Na eni strani zagovorniki njegovi, na drugi strani delavstvo, ki ga hoče elimitirati. Slednje pot sporazuma je ubrala, kakor čitamo v zadnjih številkah »Frankfurter Zeitung« socialistična komisija ki pa se zdi, da je kakor ladica na morju, kadar jo ženejo vetrovi in valovi v nepravilne daljave. Ta socialistična komisija je sestavljena iz zastopnikov privatnega kapitala v premogovnikih, iz zastopnikov vlade, konzumentov in delavstva. Vlada vzbujna vsled svoje slabosti in pomankanja iniciative, nezaupanje. Dosedaj sta bila podana dva predloga eden za počasno izločitev privatne posesti, drugi za takojšnje. Delavstvo se je izreklo za drugi predlog. Stolišče delodajalcev je dosti enostavno. Malokdo misli, da bi moglo ostati vse pri starem. Dalekovidni med njimi so si na jasnem, da obstoja notranja potreba za globoke reforme. Šli pa bodo tako daleč, kolikor mislijo, da morajo iti po razmerja politične moči. Zanimiva je debata, ki se vodi med zastopniki ene in druge ideje. Tako pravi Werner, zastopnik delavstva. Če hočemo priti do zboljšanja razmer v premogovnikih, moramo izločiti podjetnika. Podjetnik ni v rudokopih danes daleč toliko udeležen, kakor se to zdi iz različnih razmotrivanj. V ozemlju Rhur-a imajo komaj devet do deset družb, ki pa so zopet med seboj zvezane in ki imajo po 10.000 do 50.000 delavcev. V teh desetih družbah vladajo generalni ravnatelji, ki vodijo ves obrat. Če torej govorimo o izločitvi podjetnika sprememba daleč ni tako velika, kakor nam to venomer nasprotniki dokazujejo! Zastopniki ideje privatnega kapitala stoje neomajano na treh stališčih. 1. Privatni kapital je nosilec rizika. 2. Privatna svojina je, ker gre za lastno kožo, najprimernejša za izbiro generalnih ravnateljev. 3. Privatna last prinese v gospodarstvo s premogom uspeh, ki žene vse naprej. Stinnes, eden izmed redkih lastnikov velikih premogovnih koncernov, je izvaljal sledeče: Če hočete naprtiti rešitev problema plinovitih turbin splošni odgovornosti, potem ne boste praktično ničesar dosegli. Vi vidite, da je samo privatnik riskiral denar za svojo idejo, fiskus (državna blagajna) nikdar. Fiskus nima interesa na tem, splošnost tega ne more. Vi morate dati posameznim osebam kar največjo svobodo. Ta svoboda

ne obstoji, če se veže te osebe na odgovornost do splošnosti. Če gre zato, da se izda za študij problema plinovitih turbin 12 ali 15 milijonov, moram trditi, da ne bo sološnost takih sredstev nikdar stavila na razpolago. Posamezni uradnik, ki zavzema vsoko mesto, mnogokrat niti ni silaino plačan. Ta uradnik ne bo nikdar riskiral svojega dobrega renome-a svoje cele bodočnosti, kakor bi to storil, če ve, da ga krije posamezna osebnost-podjetnik in da to dela v interesu obrata v interesu znatnosti in v splošno korist. Taki smo ljudje. Samo privatno gospodarstvo da to svobodo, samo delničar je tako širokogrud.

V nadaljni debati socialistične komisije je jasno začrtana osebnost generalnega ravnatelja. Ko so povdarjali zastopniki zmerne socializacije, da nikakor ne mislijo odpuščati generalnih ravnateljev, ki vsled svoje velike strokovne izobrazbe vodijo obrate, da pa radevolje pogrešajo delničarje-lastnike premogov, jim je odgovoril na to dr. Zatheman: kolikor se tiče generalnih ravnateljev, morete dobiti odgovor tako. Za nie je stvar končana. Ti ne bode delali naprej. Ne delamo si nobenih iluzij, ker niti en generalni ravnatelj ne bo delal aprei, tudi če mu ponudite milijone. Nima pomena govoriti o teorijah. Pokažite mi enega ravnatelja, ki bi hotel delati naprej v slučaju, ko ne bi več vodil svojega obrata, o katerem ve, da odvisi od uspeha njegova socialna pozicija in njegova izvanredna neodvisost. To niso podvrženi ljudje so kralji na svojem polju.

V tem tonu se vodi debata naprej. Z napetostjo pričakujemo izida, od katerega odvisi sodba o prvem znanstvenem socializacijskem poskusu velike premogovne industrije na Nemškem.

Konec stavke rudarjev.

Dne 12. januarja 1921 se je stavka rudarjev, zaposlenih pri Trboveljski premogokopni družbi v Zagorju, Trbovljah in Hrastrniku zaključila. V Kočevju so šli rudarji na delo že 11. t. m. Danes konstatiramo samo to, svojo sodbo pa prinesemo prihodnjic. Le to bodi povedano, da ako bi bili odločevali pri pokretu trezno misleči ljudje, bi se bilo tudi brez velikanske škode, ki so jo rudarji utrpeli, mirnim potom, brez stavke ne le doseglo problematično zenačenje z velenjskimi prejemki, ampak celo več. Čimbolj bodo rudarji premišljevali, tembolj bodo prišli do prepričanja, da so bili strahovito prevarani.

4. Kdo ima pravico optirati za jugoslovansko državljanstvo tekom šesih mesecev, to je do 15. januarja t. l.

Tisti, ki so po plemenu in jeziku Srbi, Hrvati ali Slovenci, pa imajo domovinsko pravico v ozemlju izven meja države SHS.

Izjavo o opciji je vložiti pri okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu) ali pa pri našem diplomatskem zastopstvu, kakor pod točko 3.

Izjavi je priložiti:

a) dokaz o sedanjih pristojnosti,
b) rojstni list kakor pod točko 2,
c) izpričevalo o moralno - političnem vedenju.

č) izjavo in dokaze o tem, da mu je res srbski, hrvatski ali slovenski jezik materin jezik in da je temu jeziku resnično vešč (šolska spričevala, potrjena da je član narodnih ali narodnoverskih organizacij, potrdila verodostojnih oseb, da je

Iz strokovne organizacije.

Jesenice. Članom osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok. Podružnica Jesenice naznanja, da se koncem januarja ali začetkom februarja t. l. vrši občni zbor podružnice. Treba pa je, da se vršijo pred občnim zborom volitve zaupnikov. Te se bodo vršile po oddelkih, in sicer bodo dobili člani volilne listke, na katere naj zapišejo ime zaupnika, katerega hočejo imeti. Obenem se tudi prosil člane, da oddajo v najkrajšem času v svrhu kontrole, svoje članske knjižice oziroma začasne legitimacije organizacije.

Glavna redna skupščina. Na podlagi sklepa načelstvene seje se vrši dne 1. februarja 1921 redna glavna skupščina Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju. Skupščina se vrši v Ljubljani v dvorani hotela »Triglav« v kolodvorski ulici in se prične točno ob 9. uri dopoldne. Dnevni red skupščine bo: 1. Volitev verifikacijskega odseka. 2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupščine. 3. Poročilo načelstva. 4. Poročilo tajništva. 5. Poročilo blagajnika. 6. Poročilo nadzorstva. 7. Sprememba pravil. 8. Zveza z ostalimi sorodnimi strokovnimi organizacijami v državi. 9. Volitev načelstva in odbora. 10. Razni predlogi ter nasveti. — Glasom pravil ima vsaka podružnica poslati enega delegata do 100 članov in na vsakih nadaljnjih 100 istotako po enega delegata na redno skupščino. Stroški se povrnejo delegatom na račun glavne blagajne v Ljubljani. Ker je predstojeca skupščina izredne važnosti, se naprošajo vse podružnice naj takoj izvolijo delegate ter naslove izvoljenih delegatov po izvolitvi nemudoma naznanijo tajništvu društva, da bo delegatom mogoče pravočasno dostaviti poverilnice. Eventualni predlogi podružnic, ako se o njih na skupščini razpravlja, morajo biti vposlani najkasneje do 20. januarja 1921. Podružnice, ki so z obračuni v zaostanku tri mesece, nimajo potom delegatov dostopa na skupščino. Izvoljeni delegati naj pridejo pravočasno v Ljubljano, naznanijo naj tudi, ako jim je treba preskrbeti prenočišče. — Tajnik: Ivan Novšak. Predsednik: Josip Tošne.

Maribor. V nedeljo, dne 9. januarja 1921 se je v prostorih »Pri zlatem konju« vršil redni letni občni zbor podružnice lesnih delavcev. Zborovanje je ob pol 10. uri dopoldne otvoril predsednik sodr. Klančnik. Dnevni red je bil: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo blagajnika in nadzorstva. 3. Volitev novega odbora. — Zapisnik prečita to-

Tisti, ki imajo sedaj domovinsko pravico v ozemlju, ki je pripadlo romunski, poljski, češki ali italijanski državi, pa so imeli kedaj poprej domovinsko pravico v eni izmed občin, ki so pripadle Jugoslaviji.

Prijavo o opciji je vložiti pri okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu), v katerega področju so imeli poprej domovinsko pravico, ako pa stanujejo izven meja naše države, pa pri našem diplomatskem oblastvu v državi njihovega stalnega bivališča.

Prijavi je priložiti:

a) dokaz o svoji dosedanji pristojnosti.

b) rojstni list kakor pod točko 2,

c) izpričevalo o moralno - političnem vedenju kakor pod točko 2,

č) dokaz, v kateri sedaj jugoslovanski občini so imeli poprej domovinsko pravico.

optant po rodu in jeziku resnično Srb, Hrvat ali Slovenec.

Kakor že omenjeno, je to opcijo izvršiti najkasneje do 15. januarja t. l.

Ta rok pa ne velja za one, ki imajo domovinsko pravico v okupiranem ozemlju in v koroškem plebiscitnem ozemlju.

Za navedene bo začel teči šestmesečni rok z dnevom definitivne dodelitve dotičnega ozemlja Italiji oziroma Avstriji, kar se pa dosedaj še ni zgodilo.

Kdor postane jugoslovanski državljan na podlagi opcije, pridobi domovinsko pravico v oni jugoslovanski občini, v kateri jo je imel kedaj poprej bodisi on ali njegovi predniki. Če take občine ni, kjer so imeli on ali njegovi predniki stalno bivališče in če tudi take občine ni pa v občini, kamor se je po izvršitvi opcije stalno naselil.

(Dalle prihodnjic.)

variš Fras in ker ni bilo glede vsebine zapisnika nobenega ugovora je bil sprejet na znanje. Potem, ko je predsednik podal pregled o društvenem delovanju tekom leta 1920, je podal blagajniško poročilo tovariš Kopic, kateremu je na predlog tovariša Bambeka podeljena odveza. Nato so sledile volitve. Volitve so se vršile z listki za vsakega funkcionarja posebej; njihov izid je bil sledeči: Klančnik Ivan, načelnik; Štrukelj Alojzij, namestnik; Kopic Franc, blagajnik; Mlakar Jakob, namestnik; Fras Jože, zapisnikar; Kronik Ivan, namestnik. V nadzorstvo sta bila izvoljena Janžekovič Jože in Oselman Konrad. — Namestniki odbora so: Bravnik Jože, Novak Anton, Drevenšek Rudols, Ogrizek Ivan, Razboršek Ciril in Pop Karel. Vsi izvoljeni so funkcije brez ugovora sprejeli. Po izvršenih volitvah je tovariš Klančnik pojasnil razmerje glede obnovljene delavne pogodbe. V debato, ki se je nato razvila, so posegli tovariši Bombek, Železnik in drugi. Nato je imel sodrug Tokan z Ljubljane kot zastopnik glavnega odbora obširen in zelo poučljiv govor in je na interpelacijo s. Kopic h koncu pojasnil tudi zadnje potrebno povišanje tedenskih prispevkov.

V splošnem se je občni zbor vršil mirno in kar je glavno — stvarno. Pričakovati je, da bo novi odbor kos nalogam, ki čakajo strokovno organizacijo lesnih delavcev v bodočem času. Pri tem pa je potrebno skupno, solidarno sodelovanje vsakega posameznega člana. Z združenimi močmi na delo za lašten dobrot!

Druga redna skupščina Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok v Sloveniji. Sklicujemo na dan 13. februaria 1921 točno ob 9. uri dopoldne v mestno posvetovalnico, mestni magistrat v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva; 2. poročilo tamištva; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo nadzorstva; 5. izdrememba pravil; 6. o sklepu o ujedinenju živilskih delavcev v Jugoslaviji; 7. volitve: a) načelstva, b) nadzorništva; 8. Raznoterosti. — V Ljubljani, 10. jan. 1921. — Berdajs Josip, predsednik, Omersa Ivan, tajnik.

Vse podružnice živilskih delavcev naj takoj sestavijo število članov, ki so pristopili v letu 1920, po strokah delavcev in obenem sporoče centrali koliko jih je umrlo, odpotovalo, izstopilo. Potem vsa mezdana gibanja, za koliko se je zvišalo na mezdah plače pri posameznih strokah ter število delavcev, ki so bili deležni in med njimi koliko je bilo neorganiziranih. Koliko shodov, sei, sestankov se je vršilo v minolem letu pri podružnici. Vse one podružnice, katere ne obračunajo za mesec december ali za ostale mesece do 20. januarja, objavimo v prihodnji številki »Delavca«. Obračune rabimo za zaključitev letnega računa. Obenem naznamo, da se vrši občni zbor centrale dne 13. februaria t. l. v Ljubljani. Vsaka podružnica, ako ima več kot 100 članov ima pravico poslati enega in vsakihi nadaljnih 100 članov pa zopet po enega odposlanca na drugi redni občni zbor centrale. Podružnice, katere imajo kakšne predloge za skupščino, jih morajo 14 dni pred centralo predložiti.

Dopisi.

Celje. Tukaj imamo nekaj posebno zakrknjenih kapitalistov, med katerimi se posebno odlikuje g. Peter Majdič, večkratni milijonar. Drugače je ta gospod tudi ugleden narodnjak, ki pa ima svoje slovenske delavce naraie takrat, kadar

mu ti za malo plačo kupičijo veliko dobička. Guliti delavce na vseh koncih in krajih; na to se gospod Majdič razume kot malokdo. Temu gospodu niti lastni podpis in pogodba, ki jo je bila sklenila njegova organizacija Zveza industrijev z organizacijo delavcev Osrednjim društvom živilskih delavcev ni pri srcu. Take moderne nazore ima ta možakar! Pehariti delavce za njihove pridobljene pravice je vstanu le kak Peter Majdič, ki stvar kadar je njemu v prid, ne jemlje tako natančno. Le on je vstanu spravljati tako postopanje v sklad s svojo častjo, vsak drug bi se tega sramoval. Že to je karakteristično za nazore gospoda Petra Majdiča, da onim revežem, delavcem, ki so mu po dolga leta pridno in vestno delali pa so imeli to nesrečo, da jih je vojna vihra zanesla v Rusijo in so se sedaj vrnili iz ujetništva ter mu delajo naprej noče plačati niti nabavnih prispevkov niti jim noče dajati moke kakor to določa pogodba. Vsekakor bi bilo umestno, da bi gospod P. Majdič vsaj na stara leta svoji pretirani egoizem nekoliko krotil, ako noče, da se ga bodo, ko bo že v grobu, še vedno delavci spominjali s kletvico na ustnicah.

Celje. Razni reakcionarčki so pričeli dvigati glave. Delovodja Wolgemuth v Westnovi tovarni misli, da je prišel zopet čas, da se lahko uvede v tovarno predvojne manire. Preteklo soboto je ukazal delavki I. K., da mora delati nadure, dasi mu je dopovedovala, da mora nujno nakupiti potrebnih stvari. Šele zaupniki organizacije so zadevo povoljno uredili. Gospod tudi rad pripoveduje, da se bo po novem letu delalo 10 ur dnevno. Delavci naj dajo odgovor na ta izzivanja s tem, da se še bolj oklenejo svoje organizacije.

Store pri Celju. V tukajšnji tovarni se razmere za delavstvo stalno poslabšujejo. Dasi se po eni strani odpušča delavce radi pomanjkanja dela, tako po drugi strani pritiska ravnateljstvo na nekatere delavce, da delajo več kakor osem ur. Tako sta delala do sedaj dva predelavca - valjača celih 12 ur dnevno z izgovorom, da manjka tretjega. Treba bo poizvedeti, ako je obrtnemu nadzorništvu zadeva znana. Na delavstvo se pritiska iz vseh strani, posebno brutalno nastopa inž. Schmidtger, kateremu bo treba, če se ne poboljša, pristriči peruti. Osobito radi obljublajo delavcem z odpustom. Delavci kovinarji si bomo vse to zapomnili za tiste čase, ko bodo gospodje delavce iskali.

Medeče. Shod usnarjev se je vršil dne 6. januarja t. l. dopoldne v društvenih prostorih. Sodrugi Novšak je kot poročevalec očrtal razvoj naše stanovske organizacije in težave, s katerimi se mora organizacija boriti v očigled splošno neurejenih razmer v usnjarski industriji. Med zborovanjem je bilo tudi povdarjano, da je gospod ravnatelj Kunst tovarne g. Podvinca ob neki priliki dejal, da je strokovna organizacija kriva, da morajo delavci sedaj plačevati tako visoke prispevke v bolniško blagajno! Taka trditev gospoda Kunsta gotovo ni nobena „Kunšt“. Vendar pa mislim, da gospod Kunst sam svoji trditvi ne verjame pač pa smo mnenja, da je imel gospod Kunst neki drugi namen, napraviti med delavstvom v organizaciji razdor. Tako je in nič drugače. Sicer pa gospod gotovo tudi čita časopise, znano mu torej mora biti, da je višje prispevke za bolniško blagajno in obenem tudi višje podpore od strani bolniške blagajne določilo ministrstvo za socialno politiko. Končno pa mora gospod ravnatelj priznati, da so bile podpore absolutno

nezadostne. Kaj bi neki gospod rekel, če bi v današnjih časih v slučaju bolezni dobil največ recij in piši 6 kron podpore na dan? Ako pa je ministrstvo za socialno politiko določilo višje podpore, je pač moralo poskrbeti za to, da bo bolniška blagajna imela temu primerne višje dohodke. Gospod ravnatelj bi moral kaj kmalu zapreti tovarno, ako bi imel več izdatkov kakor pa dohodkov. Trditev gospoda Kunsta torej ni družega kakor neumestna demagogija, posebno v tem slučaju, ko je vlada tozadevno uredbo izvedla na svojo lastno pest. Ako gospod ravnatelj Kunst ne zna pripovedovati nič pametnejšega, tedaj naj si prihrani še take neslane dovtipe.

Črnomelj. Podjetnik in lesni trgovec S. Benedik sklenil je bil dne 12. novembra 1920, po svojem sinu kot solastniku podjetja in po posredovanju zastopnikov vlade in organizacije lesnih delavcev z delavstvom pogodbo, napravljeno pri notarju v Črnomlju, glasom katere se je bil obvezal plačati naknadno 50%ni povišek osnovne plače od 1. 7. do 12. 11. 1920, vse nadure za dobo, odkar je v veljavi 8 urni delavnik ter zvišati plače za 75% od 13. novembra dalje vsem istočasno zaposlenim delavcem. To, uradno napravljeno pogodbo je podpisal njegov sin g. Marko Benedik kot pravomočni zastopnik in solastnik podjetja, gg. zastopnika vlade in organizacije ter zastopniki delavstva. Ko je bila pogodba S. Benediku predložena, je izjavil takoj, da ne plača 50%nega poviška od 1. julija do 12. novembra 1920 dalje, in odredil, da se imajo izplačati samo nadure in plače s poviškom od 13. novembra dalje. Ko pa je delavstvo zahtevalo popolno izplačilo priznanih mu odstotkov, je izjavil Benedik, da tega poviška ne bo izplačal, ako ne bo v to primoran, ker namerava napraviti proti pogodbi (toraj sam proti sebi) priziv, to pa šele potem, ko bo vedel, kakšna bo nova vlada!? Ker delavstvo ni hotelo odnehati pod nobenim pogojem od svojih zahtev, je uknil Benedik obratovanje ter postavil delavstvo na cesto, nakar je bilo isto primorano iskati potom organizacije odpomoči in doseglo ta uspeh, da so se vršila dne 22. decembra nova pogajanja po gori navedenih zastopnikih z Benedikom stariim, katerega se je po debati, trajajoči celo popoldne pripravilo do tega, da je privolil izplačati mesto prvotno obljubljenih 50%, le 30. Benedik je pa tudi ob tej priliki pokazal svojo inteligenco s tem, da je napram temu, da je bil po gg. zastopnikih vlade in organizacije opetovano pozvan, naj ne izziva s svojim vedenjem delavstva, istega psoval, se tako daleč izpozabil in enega od istih (Hudorovca) pograbil za rame in ga med psovanjem je... ti Boga — mater c....ko suval do vrat. Vsekakor je gospod Benedik zelo „olikank“ gospod!

Mezdna gibanja.

Usnarji se nahajajo v celi Sloveniji v mezdnem pokretu.

V čevljarski in sedlarski stroki vlada v Sloveniji velika brezposelnost. Radi tega naj usnarji, čevljari in sedlari ne iščejo v Sloveniji dela, ker bi drugače stanje delavstva teh strok in njihov mezdni pokret le otežkočili.

Petrovče. V svrhu regulacije delavskih prejemkov v tukajšnji keramični tovarni tvrdke Schütz inž. Paulin & Comp. so se vršila dne 4. januarja 1921 pogajanja, katera so imela nastopni uspeh:

1. Pogodba z dne 17. avgusta 1920 ostane z naslednjimi izpremembami v veljavi:

2. Dosedanje mezde, akord in dnina se zvišajo za 20%. Kvota v znesku 6 K za akordne delavce ostane in se prišteje k mezdi z zvišanjem za 20%.

3. Množina soli, ki je za delavca znašala 3 kg in za družinske člane po 1 kg na 14 dni, se skrči na polovico in bodo delavci to polovico prejeli v beli moki.

V ostalem pripada delavcem in družinskim članom ista količina in vrsta živil, kakor to določuje pogodba z dne 12. maja 1920.

Novi dogovor je obvezen za obe strani in velja do 30. junija 1921 in se podaljša, ako se življenske razmere ne izpremene.

Pri pogajanju so bili navzoči: Za tovarno gospa Schütz in gospod inženir Pavlin; za osrednje društvo kemičnih delavcev tajnik Valentin Rejc; za prizadeto delavstvo tovariši Dosedla Avgušt, Kos Franc in Roter Jakob.

Gospodarstvo.

Čez 1 milijon hranilnih vlog so vložili do 1. t. m. delavci v hranilni oddelk Konsumnega društva za Slovenijo. To je lep napredek! Obenem pa tudi razveseljivo dejstvo, da se nekateri delavci zavedajo, da je vsak vinar, ki ga izroče privat. kapitalu, grožje napram delavstvu. Konsument, ki vloži svoje prihranke pri Konsumnem društvu za Slovenijo, pomaga zadrugi do hitrejšega razvoja, dalje, da zadrugi ni treba jemati denarja na posodo pri privatnih kapitalistih za drage obresti in ima za svoje vloge najboljšo jamstvo v dobro idočem podjetju, ki ima lastne hiše, veliko zalogo blaga in premičnega inventarja, dalje tudi ni podpisovala vojnih posojil, toraj njeno premoženje resnično obstoja. Vsak zadržnik naj slerbi, da bo Konsumno društvo za Slovenijo imelo v najkrajšem času 2 milijona hranilnih vlog.

Zahvale.

Mojim tovarišem kovinarjem na Fali se najtopleje zahvaljujem za podporo v znesku 114 kron, katero so mi za časa moje bolezni nepričakovano naklonili. Iskrena hvala. Franc Repas, St. Lovrenc na Pohorju.

Rudarji v Črni so med seboj nabrali znesek 595 kron in so mi ta znesek podarili kot pomoč za časa moje bolezni. Za ta dar izrekam vsem, ki so prispevali, prav lepo hvalo. Franc Krebs.

Podpisana se srčno zahvaljujem Društvu ljub. mizarjev in sorod. strok za nakazano mi podporo 350 K ob smrti mojega moža, kakor tudi sodelavcem in tov. J. Senica za nabrano podporo 202 K. Marija Baic.

Ob priliki smrti moje ljube žene so sodrugi nabrali znesek 274 K, katerega so mi podarili za kritje stroškov. Za ta dar se vsem sodrugom iskreno zahvaljujem z obljubo, da bom tudi jaz vedno vršil svojo dolžnost. Še enkrat lepa hvala. Ivan Friedl, pomožni delavec usnjarne P. Pirich v Ptuj.

Živilski delavci v Celju so napravili zbirko, da podprejo za božične praznike svoje brezposelne tovariše. Iz te zbirke so brezposelni peki in mlinarji prejeli in sicer: Selšek Andrej 150 K, Keguš Alojzij 150 K, Punca Oskar 80 K, Pihuta Franc 80 K, Vrečar Anton 100 K, Leskovšek

(mlinar) 100 K, Turnšek Marija 80 K, Tais Ana 80 K, Kornik Ana 80 K in Žerdona Egidij 80 K. Prejemniki navedenih podpor se tem potom svojim tovarišem najtopleje zahvaljujejo. — Opomba. Nabrana vsota je znašala 1200 K. V kolikor se ni razdelila brezposelnim, se je prese-gajoči znesek namenil obolelim članom podružnice živilskih delavcev.

Obvestilo.

Polzela. Dopis, ki smo ga prejeli, ne moremo priobčiti, ker nima nobenega podpisa. Podpis „Delavstvo tvrde N. N.“ vendar ni noben podpis. Vsak dopis mora biti podpisan od kakega zaupnika, ker drugače ne vemo, s kom imamo opraviti. To velja za vse dopisnike.

St. Lovrenc na Pohorju. A. S. Dopis smo izročili upravi osrednjega društva lesnih delavcev.

Žepni koledar.

Delavski žepni koledar za leto 1921

je izšel in se razpošilja naročnikom. Organizacije in posamezniki, ki ga še niso naročili, naj ga čim prej naroče pri tajništvu J. S. D. S. Ljubljana, poštni predal 168, ali pa pri upravi „Napreja“. Trdo vezan izvod velja 14 K; kdor naroči več kot 10 izvodov, dobi primeren popust.

Razpis službe.

Razpis službe. Pri podpisaniem društvu je oddati mesto društvenega tajnika. Prosilci morajo biti izučeni v živilski eni ali ali drugi stroki, več časa organizirani ter v družvenih poslih dobro izvežbani. Službo je nastopiti 15. februarja t. l. Solidni prosilci, ki imajo tudi govorniški dar ter so v računanju in pisavi dobro podkovani, naj vpošleto lastnoručno pisane prošnje do 15. januarja t. l. »Načelstvu Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju« v Ljubljani, Selenburgova ulica 6. II. nadstropje. — V Ljubljani, 10. januarja 1921. — Berdais Josip, t. č. predsednik.

Razno.

Jesenice. Za božične praznike se je napotilo več tukajšnjih delavcev preko Karavank na Koroško, ki imajo tam svoji ljudi, da preživijo praznike med svojci. Med temi je bil tudi s. Jože Lapuš. Omenjeni pa je onstran Jugoslovanske meje pod Kepo nad Sočam obnemogel in našel tam smrt v mrazu. S. Lapuš ima na Koroškem svojo mater in zaročenko, katere je hotel obiskati. Bil je star član naše strokovne organizacije ter marljiv in nevtuden delavec njen, vedno miren značaj, tih in trezen. Bil je večletni član odbora in sedaj zaupnik tukajšnjih žreb-ljarjev. Naša organizacija je izgubila z njim težko nadomestljivo moč. V 24. letu svoje starosti je moral zapustiti vse nade in upo v bodočnost, v kateri je mislil, da bo potom njegovega dela in dela organiziranega čelavstva boljša. Naj mu bo zemljica rahla. Staršem, sestri in sorodnikom pa izreka vse organizirano tukajšnje delavstvo iskreno sožalje.

Izleditev kamnitega premoga v Srbiji. »Beogradski dnevnik« piše: Znano je, da je Srbija najbogatejša dežela na premogu ne samo v Jugoslaviji nego tudi na Balkanu. Ona ima najraznovrstnejši premog in kovine, sedaj pa so raziskovalci zasledili bogato ležišče kamnitega premoga v poarevaškem okrožju. Ta premog je prve kvalitete in se bo lahko rabil za izdelovanje industrijskega koksa. Tako ne bo treba več iz inozemstva uvažati kamnitega premoga.

Zbirajte za tiskovni sklad.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim zavezo

aprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 18. ure in jih obratuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obvesti se kapitalizirajo polletno. Vedje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadržnikom proti vkljzbi, na osebni kredit: proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejenim zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

COSULICH-LINE

— TRST-AMERIKA —

New - York — Buenos — Ayres —

Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listkov za potnike za Slovenijo edinoole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

NAPREJ

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej!

Le „Naprej“ spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi! Mesečno stane 20 kron. Naroča se pri upravi „Naprej“ Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.